Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 62 | Sobota, 1. avgusta 1936 | Leto XI

Agrarna reforma v Mehiki

Španska revolucija nas jako spominja na krvave boje v Mehiki. Prva kmetiška vstaja je bila v Mehiki pred 26 leti. Na klic Emilija Zapata je zahtevala kmetiška množica, 80 odstotkov prebivalstva, »zemljo in svobodo«. Razvoj je pa šel počasi. Pod predsedstvom vlade Calles 1927 je dobilo 5 odstotkov kmetov 3 odstotke zemlje. 2000 veleposestnikov ima vsak po več kot 25.000 akrov, torej skupaj 175 milijonov akrov. Od te zemlje spada inozemcem 75 milijonov akrov. Ko je 1934 decembra meseca nastopil predsedstvo Cardenas, se je jela agrarna reforma hitreje izvajati. Razdelil je v kratkem med 30.000 kmetov 5 milijonov akrov zemlje. V celoti je doslej agrarna reforma razdelila 8.5 rodovitne in 20 milijonov akrov manj rodovitne zemlje med 600.000 kmetov. Vendar je pa še v Mehiki 2.5 milijonov kmetiških delavcev in najemnikov, ki nimajo zemlje ter žive pod fevdalnimi razmerami. To je tudi vzrok zaostalosti indijanskega prebivalstva. Stotisoče delavcev živi slabše kakor kitajski kuli. Cardenova vlada bo reformo pospešila s tem, da bo izpremenila agrarne zakone ter strla moč veleposestnikov. — Nasprotniki agrarne reforme so ob mehikanskih bojih, ki so bili le pravična borba naroda proti kapitalističnim fevdalcem, kričali o krvavih bojih komunizma proti katoličanstvu, kakor kriče danes o bojih v Španiji, ki so jih izzvali generali, fašisti in fevdalni kler. Doslej so se veselili zmage v Španiji, po porazu reakcije bodo pa enako blatili — delavstvo.

Ljudska fronta tudi v Bolgariji

Proti fašizmu

V Bolgariji se je osnovala ljudska fronta političnih skupin, ki so za ustavo in politične državljanske pravice ter nasprotnice Cankovih diktaturnih načrtov. To fronto tvorijo kmetiške stranke, socialistična in ena meščanska.

Tudi v Franciji pripravljajo upor

Francoski varnostni organi so izvedli preiskave pri roditeljih razpuščenih fašističnih lig. Našli so mnogo orožja in sled, da pripravlja reakcija upor. Oblasti so odredile potrebne varnostne ukrepe.

Konferenca petih sil

Konferenca lokarnskih sil, ki se je verjetno tudi Italija in Nemčija udeležita, bo sklicana šele oktobra meseca.

Konferenca se odgaja, ker se vrši 15. septembra seja sveta Društva narodov in 21. septembra seja plenuma.

Angleške sredozemske pogodbe ni več

Anglija odstopi od sredozemskega dogovora z obmorskimi državami na ljubo Italiji, češ, da pogodba ni več potrebna. Anglija se pa s tem ne misli odreči vplivanju na evropske dogodke.

Združena opozicija

za svododo in demokracijo

proti fašizmu in za mir

Izjava.

Skupini »Slovenske zemlje« in **socialistov** sta se zedinili za naslednji skupni akcijski program:

1.) Borba za popolno svobodo, to je za politično in gospodarsko demokracijo za vse državljane in državljanke; takojšnji razpust skupščine ter razpis svobodnih in tajnih volitev na podlagi proporcionalnega volilnega sistema.

2.) Borba proti fašizmu in vsaki diktaturi.

3.) Borba za notranjo preureditev države na podlagi enakopravnosti in svobodnega sporazuma Slovencev, Hrvatov in Srbov z upoštevanjem jezikovno-kulturnih pravic narodnih manjšin.

4.) Borba za svetovni mir in proti vojni.

V vseh drugih svetovnonazornih, političnih in socialnih vprašanjih ohrani vsaka skupina popolno svobodo.

V Ljubljani, dne 20. julija 1936.

Za socialiste: **Josip Petejan**, l. r., **Viktor Eržen**, l. r., **Dr. Celestin Jelenc**, l. r.

Za »Slovensko zemljo«: **Dr. Vekoslav Kukovec**, l. r., **Stane Vidmar**, l. r., **Dr. Drag. Lončar**, l. r.

Pomen sporazuma

Danes objavljamo izjavo o sporazumu, ki smo ga socialisti sklenili s politično skupino »Slovenska zemlja«. Svojim somišljenikom in prijateljem smo dolžni pojasniti, zakaj smo ga sklenili. Prav pa je, da to vedo tudi naši politični nasprotniki in ve vsa javnost.

Politično življenje zadnjih osemnajst let nas je utrdilo v spoznanju, da je prva in najbolj pereča zahteva sedanjega časa rešitev političnega vprašanja: demokratizacije in notranje ureditve države. Dokler je to politično vprašanje na dnevnem redu, ni mogoče pravilno in z uspehom reševati gospodarske, socialne in kulturne probleme, ki jih življenje vsak dan ustvarja.

Vsi dosedanj poskusi ureditve notranjih razmer so doslej propadli. Država se ni mogla urediti na podlagi Vidovdanske ustave. Tudi diktatura tega vprašanja ni rešila. Pač pa je vzela ljudstvu državljanske pravice. Onemogočila ali vsaj zavrla je javno delovanje demokratičnih političnih strank. Na razvalinah pa sta se razpasli neznačajnost in politična nemorala, ki sta še danes glavni znak naše dobe.

Mi socialisti smo prepričani, da je **rešitev perečih notranjepolitičnih vprašanj mogoča samo na ta način, da se ljudstvu vrnejo politične svoboščine.** Da se vrne tisku svoboda in da se vrne svoboda zborovanja in združevanja, da bo spet mogoče zapisati ali povedati resnico, svobodno izpovedati svoje pošteno prepričanje in razpravljati o javnih vprašanjih. Treba je omogočiti, da se politično življenje obnovi v okviru demokratičnih političnih strank, ki bodo na podlagi svojih načel in programa svobodno organizirale svoje somišljenike. Treba je tudi izdati nov volilni red s proporcom in tajnim glasova- Samo demokratične politične stranke bodo mogle izvesti in bodo tudi izvedle ureditev države na podlagi enakopravnosti in svobodnega sporazuma Slovencev, Hrvatov in Srbov ter našle državnopolitični sistem, ki bo najbolje ustrezal socialni strukturi in gospodarskim in kulturnim potrebam tako Hrvatov kakor tudi Srbov in Slovencev in ki bo enkrat za vselej zajamčil tudi demokratične svoboščine.

Vlada gosp. Stojadinovića je bila pred letom dni sprejeta z velikimi pričakovanji. Obljubila je odpravo diktatorskih zakonov, svobodne volitve in tajno glasovanje. Nič tega se ni zgodilo.

Čeprav je že dvakrat celo od »narodnega predstavništva« dobila široka pooblastila, da sme izdati nove zakone. Pač pa se je sprijaznila s sedanjo narodno skupščino, ki je ki je bila izvoljena s terorjem in goljufijo, ki je okrnjena, ker ni v njej poslancev, ki so dobili skoro polovico vseh javno oddanih glasov, in ki tudi nima zaupanja slovenskega ljudstva, ker je v Sloveniji več kakor polovica volilcev petomajske volitve bojkotirala.

Letošnjo jesen poteče občinskim odborom zakonska doba in se morajo **občinski odbori na novo izvoliti.** Zatrjuje se, da se bodo tudi te volitve vršile po diktatorskem zakonu z javnim glasovanjem. Pri tem se cinično poudarja, da bodo te volitve predstavljale prvi korak h konsolidaciji notranjih razmer! JRZ gre isto pot kakor JNS.

Vse to sili vse resnično demokratične stranke in skupine, ki nočejo samih besed in oblub, ampak hočejo dejanj, da se združujejo.

Socialisti imamo svoje nazore, svoja načela in svoj program. Glede demokratičnih zahtev in glede sporazumne preureditve države se pa strinjamo s skupino okrog »Slovenske zemlje« in smo zato sklenili z njo dogovor od 20. julija t. l.

Ta dogovor nima ekskluzivnega strankarsko-političnega značaja. **Odprt je vsaki politični skupini in vsem političnim življem, ki s svojim udejstvovanjem dajejo jamstvo, da jim res gre za demokratično in sporazumno ureditev države.** Zapiramo pa vrata tistim, ki so se udinjali diktaturi in jo izrabljali za svoje strankarske ali osebne posle.

Dogovor ima pozitivne cilje. Presojali bomo vsak režim samo po tem, kaj bo **dejansko** storil za demokratizacijo in sporazumno preureditev države, nimamo pa namena podpirati kako drugo kombinacijo samo zaradi tega, da bi prišla na oblast, ne da bi imeli garancije, da bo zvedla naš aktualni politični program.

Vlada in delavstvo v Španiji gospodar položaja

Konterrevolucija bo skoro udušena

Vse pomorske luke ob Sredozemskem in Atlantskem oceanu v rokah vladnih čet in delavstva.

Španska konterrevolucija je poražena, odločitev je padla pred Madridom. Boji, ki še trajajo, tvorijo zaključno fazo te v zgodovini največje in najbolj krvave vstaje, ki jo je začela v kot potisnjena reakcija proti svobodi lastnega naroda.

Zadnji up reakcionarnega časopisja vseh barv, ki je do pred kratkim računalo s sigurno zmago uporniških generalov, sta italijanski in nemški fašizem. Iz poročil tega časopisja se vidi, da se je v Španiji skovala zarota mednarodnega fašizma, ki je poslal v boj krivoprisežne španske generale in bi sedaj, ker vidi, da se je juriš ponesrečil, z direktnim vmešavanjem rad povzročil mednarodne zapletljaje, recimo kakšno intervencijo velesil, če ne drugače, pod pretvezo zaščite tujih državljanov.

Zelo značilen je dogodek, ki se je pripetil v pristanišču Bilbao, kjer so nemški mornarji streljali na delavsko milico, ki tvori sestaven del regularnih vladnih čet, češ, da so hoteli preprečiti vkrcanje nemških podanikov na nemške vojne ladje. Da ne bo protestov v ostalem svetu, so iz miličnikov napravili komuniste, ki jih nemški fašisti s svojim razvitim rasnim vonjem, ki je posebna odlika rasnega Nemca, takoj zavohajo.

Upajmo, da bo tudi račun z mednarodnim vmešavanjem v španske zadeve ostal račun brez krčmarja in da bo špansko delovno ljudstvo konterrevolucijo poprej likvidiralo, predno bodo nemški in italijanski Napoleončki mogli pomagati španskim generalom brez armade in ljudstva do zmage. S tem bo pa tudi odločen boj med tiranijo in razdorom na eni ter redom in disciplino na drugi strani, čeprav ne tako kot si to želi vodja španske konterrevolucije krivoprisežni general Franco.

Po najnovejših poročilih so v rokah vlade vsa španska pristanišča razen Cadiza. Španska mornarica pa preprečuje prevoz čet iz Maroka na celino.

V severni Španiji so se predali uporniki v mestu Oviedu, Saragossa, zapadno od Barcelone, pa je obkoljena. Pričakuje se tudi padec Cordobe v južni Španiji.

Vojna je bila delavstvu vsiljena

Strokovne organizacije so izdale oklic, v katerem pravijo:

»Ta vojna je bila delavstvu vsiljena. Nismo mi pričeli napada, ampak fašistični in vojaški krogi.«

Španija na preizkušnji

Čimdalje se bo vršila borba španskega ljudstva s tolpo krivoprisežnih generalov, tembolj bo sočuvstvoval svet z bojem, v katerem gre pač za nekaj več, kakor le za golo notranjepolitično zadevo države tam v zadnjem kotu Evrope. Španija nas res dobro uči. **Le prejasno se vidi, kdo je v politiki in tisku pristaš ljudstva, demokracije, socialne ideje in kdo protirevolucije, kapitalizma in najgoršega fevdalizma.** Fašisti in tudi demokrati po vseh deželah se že naslajajo — pa menda prerano — nad generalsko zmago in ne morejo dočakati ure, kdaj prične delovati prekisod od Pirenejev do Gibraltarja. Pri tem pa se je časopisju te vrste, v njega škodo sicer, če laže v zmagah reakcije, navidez že posrečilo, prepričati svoje čitatelje o popolnoma napačni sliki dejanskega stanja španske državljanske vojne. Če čitamo nemške ali italijanske fašistične liste, francoske ali druge desničarske liste, zlasti naše slovenske klerikalne, bi morali misliti, da gre v Španiji za zavratno boljševiško revolto, ki jo hoče premagati ustavi zvesta in red varujoča vojska. Vendar je pa ravno nasprotno resnica. V imenu ljudstva hoče govoriti prav majhna klika generalov, ki se je uprla zakoniti vladi in zapeljala mlade državljane, da se vojujejo proti svoji domovini in sodržavljanom, ropajo državne blagajne, arzenale, požigajo španska mesta in da delavstvo v varstvo republike podpira vlado proti zločinski soldateski, to reakcionarno časopisje svojim čitateljem skoraj direktno taji. Nič ne omenja to časopisje, da so uporniki podkupljeni z denarjem tujih sil, toda da se upa ruski radio opominjati špansko delavstvo, da v interesu Španije delavci branijo ljudsko vlado, to pa razburja kri teh ljudi. Vse to časopsje tudi nesramno hujska proti španski ustavni vladi, ki ima svoje poslanike v demokratičnih deželah, zasramuje špansko demokracijo, ker se brani, toda istočasno isti organi razglašajo vsak akt demokratične solidarnosti, celo vsako simpatijsko izjavo pravoveljavni španski vladi za »nedopustno«, dočim sami podpirajo veleizdajniške in krivoprisežne upornike.

Posebno značilna je drznost fašističnega časnikarstva glede presojanja francoske dobave orožja za Španijo. Francija je to vest preklicala. Toda, če bi dobavljala orožje, bi bilo vse drugo bolj opravičeno kakor svetohlinsko razburjanje onih krogov, ki tržijo z orožjem na debelo in tihotapsko dobavljajo orožje nelegalno, proti ljudskim vladam, v interesu pučistične manjšine. Kaj bi Francija ne smela prodati orožja v Španijo, če ga kupuje prava ustavna vlada? Fašistični in reakcionarni tisk je pač drugega mnenja. Nič nima proti temu, če brigant Franco dobiva italijansko in nemško orožje, ni pa prav, če ustavna vlada Giralova kupuje orožje v inozemstvu. Ta tisk smatra, da je »boljševiški teror«, če vlada uporne častnike postavi pred preki sod, v redu in prav pa je, če se uporniki postavijo za sodnike nad sodržavljani.

Ko so se delavci 1934 borili proti vladi, ki je nevarno ogrožala ustavo, z nekrvavim orožjem stavke, je reakcija takoj nastopila s strojnicami. In ves reakcionarni tisk vsega sveta je takrat divjal proti socialistom. — Takrat se je ta tisk izgovarjal, da stoji na strani legalne oblasti. Sedaj pa se priznava nedvomno za ilegalne upornike in ga ne moti niti to, da je legalna vlada meščanska. Oni duh meščanske demokracije, ki ga danes zastopa španska vlada, je namreč v srednji Evropi že zdavnaj izumrl.

Fašistični vlade odkrito simpatizirajo z uporniki, dočim zahtevajo od demokratičnih vlad samomorilno nevtralnost. V delavskih opravičenih odporih se ne bi nikdar tako ravnalo in vsako pritožbo delavcev tudi proti krivicam, bi se ignoriralo. To je morala protirevolucionarjev, politika sovražnikov delavske svobode, ki prihaja do izraza tudi v borbi španskega delavstva.

Socijalistični stranki Španije

Socialistična delavska internacionala je poslala socialistični delavski stranki Španije naslednji brzojav:

Delavstvo vseh dežel zasleduje napeto junaški boj španskega delavskega razreda, ki brani drugič republiko in svobodo svojega ljudstva proti navalu fašizma in reakcije.

Nikdar na vsem svetu se ni bolj jasno pokazalo, da se takozvani čuvarji reda, strastni sovražniki demokracije upro zakoniti vladi, ki je bila postavljena ob splošni volilni pravici z večino ljudstva, ter da se ne straši nikakršne surovosti, če ji gre za to, da premaga ljudsko vlado, ki je pravno opravičena in pospešuje blagostanje množic.

Fašizem pripravlja državljansko vojno in je sovražnik ljudskega miru. Treba ga je pobiti, treba ga je povsod uničiti.

V tem odločilnem boju za svobodo vaše dežele in vsega sveta smo z vso dušo z vami. Ponosni na vašo požrtvovalnost za zmagujočo stvar osvoboditve človeštva pozdravljamo ganjeni junake in žrtve vašega boja ter se nadejamo, da bo v Španiji kmalu triumfiral režim svobode delavcev.

Louis de Brouckère,
predsednik;

Friderik Adler,
tajnik.

*

V torek sta imeli socialistična delavska internacionala ter internacionala strokovnih organizacij v Bruslju vsaka svojo sejo in potem še skupno, na kateri sta zlasti tudi razmotrivali o položaju v Španiji ter o tekočih zadevah.

Prehod vladnih čet in delavskih bataljonov v ofenzivo

Vsa reklama upornikov in njih zaveznikov v inozemstvu ne more več prikrivati dejstva, da je odpor upornikov v Španiji obnemogel. Velike važnosti je sedaj le še, da republikanske sile očistijo Španijo upornikov ter da zvesto in enotno tudi v tem važnem trenutku zaščitijo in utrdijo republikansko demokracijo, kakor so sklenile ob svojem nastopu ob izbruhu veleizdajalskega upora.

Vladne čete in milica na vseh bojiščih konstantno napredujejo. In dasi borbe ne bodo morda še končane v nekaj dneh, še vedno preti nevarnost, da tuji sovražniki izrabijo vsakršno priliko, če bi republikanska ljudska fronta ne ostala složna. Z ozirom na težko preizkušnjo smo pa uverjeni, da bo ljudska fronta prav razumela svojo sedanjo nalogo in jo tudi izvršila.

Vstaši so se morali zopet umakniti »iz taktičnih razlogov« do Segovije in Burgosa. Vlada je na severni fronti razstrelila eno njihovo municijsko skladišče. To je za upornike hud udarec, ker nimajo nobene municijske tovarne v svojih rokah.

Vlada je tudi onemogočila preskrbo vojske genarala Mola s tem, da ji je prekinila zvezo s Sredozemskim morjem. Madrid je preskrbljen z vsem. Vladne čete so osvojile tudi Avillo in je s tem Segovia popolnoma odrezana. Iz Katalonije koraka več oddelkov proti Saragossi. Na južnem bojišču pa je Cordoba pred padcem. Namero generala Franka, da pritegne afriške čete v Evropo, je vladna mornarica preprečila s tem, da je zastražila obrežje. Padli sta že mesti Toledo in Loyola.

Uporniki so dobili strog nalog, da pobijejo vse socialiste in komuniste, ki jih zalotijo. V mestu La Linea so naenkrat pobili sto teh ljudi, in sicer po dvajset naenkrat. (Niti en meščanski list, ki o tem poroča, ni označil takega postopanja za grozodejstvo.)

Ob bombardiranju Mellile in Malage je nastalo več požarov. V Malagi sta bila ujeta voditelj upora general Patzot, komandant Delgado in stotnik Hernando. Ko so te ujetnike spravljali na ladjo »Delfin«, je razburjena ljudska množica predrla kordon in poizkušala linčati ujetnike. Stotnik Hernando je bil umorjen, Petzold ranjen. Ta dogodek dokazuje, da narod ni na strani upornikov.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Španski uporniki so pravi morilci

V južni Španiji se vrše še hude bitke, ki se vrše s posebno surovostjo. Pri mestu Estapole so vstaši kratkomalo iznenada poklali 400 prostovoljcev in 120 vojakov, ker so na tem bojišču bile vladne čete preslabe.

Resne besede socijalista Indalec. Prieto

Prieto je izjavil poročevalcu Havasa, da popolnoma zaupa v zmago vlade. Uporniki bi se bili morali tega zavedati, da je upor stvar njih vesti, če hočejo nadaljevati bratomorni boj; čim dalje bo trajal, tembolj bo uničena Španija. Boji se neusmiljeno nadaljujejo. Kdor bo končno zmagal, bo zmagal nad popolnoma razkrojenim narodom. Taka zmaga ni triumf.

Angleška delavska stranka za španske delavce

Svet angleške delavske stranke je izdal manifest, v katerem poziva angleško demokracijo, da podpre špansko delavstvo, ki žrtvuje svoje življenje za ohranitev demokracije. Manifest sta podpisala Citrine (za strok. zvezo) in Middleton (za stranko).

Delavska strokovna zveza je takoj dovolila 1000 funtov šterlingov (Din 250.000) ter pozvala tudi vlado, da prekliče odredbo, če je resnična, da španske ladje ne smejo kupovati živil v Gibraltaru.

Kaj nudi zavarovanje čehoslovaškim delavcem

Starostno zavarovanje v ČSR je dobilo zakonsko moč 1. julija 1926. in obsega vsako osebo v ČSR, ki se uči kakšne obrti ali pa si služi svoj kruh kot najeta delovna sila. **Podlaga** starostnega zavarovanja je bolniško zavarovanje. Po 60. dneh bolniškega zavarovanja dobi zavarovana oseba legitimacijo (osebne identitete) kot potrdilo, da je odslej tudi zavarovana za starost in onemoglost. Polovico prispevka plača sama, drugo polovico pa delodajalec.

Starostno **rento** dobi zavarovanec, ko doseže 65. leto starosti. Če pa postane pred 65. letom invalid, da ne pride na tretjino svojih prejšnjih dohodkov, potem dobi tudi rento (invalidsko) pred 65. letom.

Dalje dobi **vzgojni** prispevek za deco (do 17. leta), če pa penzijonist preje umre, dobivajo sirote eno petino očetove in tudi materine rente, ako oba starša umrjeta. V tem primeru se še sirotam od 14. leta naprej zviša renta po starših za 50 odstotkov. Penzijo sirot dobivajo enako adoptirani (posinovljeni) in nezakonski otroci in ako teh ni, potem pridejo na vrsto vnuki in vnukinje. Država prispeva k penzijam sirot še

Vdovska renta znaša polovico penzije moža oziroma žene. Če pa je vdova ali pa vdovec bolan in navezan na oskrbo drugih oseb, potem se mu vdovska renta za 50 odstotkov zviša. Država tudi tu prispeva letno manjši znesek.

Dekleta po čakalni dobi (po 100 vplačanih prispevkih) imajo pravico na ustrezajočo **doto,** če se poročijo.

Če kdo umrje pred čakalno dobo, imajo **dediči** pravico do odpravnine.

Za čas **aktivne službe** v vojski plača za zavarovanca država prispevke v celoti.

manjše letne zneske.

Vse upravno delo glede starostnega zavarovanja je prevzel aparat bolniških blagajn.

Zbrani denarni viri starostnega zavarovanja služijo za zidavo bolnic, klinik, sanatorijev, za komunalna posojila itd.

Starostno zavarovanje delavcev je ena največjih pridobitev češkoslovaške demokracije.

Maksim Gorkij:

Ljudje sami s seboj

Danes sem opazoval, kako je stala majna dama s kremastimi nogavicami, plavolasa in z nedogotovljenim obrazom male dekline na mostu Troickega, se držala z rokami, ki so tičale v sivih rokavicah, ograje, kakor da bi hotela takoj skočiti v Nevo, in je pri tem kazala mescu svoj šiljasti, hudobni jezik. Stari nebesni zvitorepec se je plazil skozi oblak umazanega dima v nebo. Bil je zelo velik in rdeč v obraz, kakor da je pijan. Dama ga je hotela povsem resno jeziti, kakor da mu mora nekaj izplačati, se mi je videlo.

Ta dama mi je zbudila spomin na vsakovrstne čudne stvari, s kakršnimi sem imel vedno opravka. Kadar opazujem, kako se vede človek, ki je popolnoma sam s seboj, ga vdim prav za prav samo norega — ne najdem druge besede.

To sem opazil že tedaj, ko sem bil na pol odrasel mladič. Angleški clown Rondal je šel na praznem cirkuškem hodniku mimo ogledala, snel cilinder in se priklonil zelo spoštljivo svoji podobi v zrcalu. Na hodniku ni bilo žive duše, jaz sem sedel v vodnem rezervoaru nad Rondalovo glavo — ni me mogel videti in jaz tudi nisem slišal njegovih korakov, temveč sem čisto slučajno pomolil glavo ven, ko se je clown baš priklonil samemu sebi. Njegovo vedenje me je spravilo v temno, mučno začudenje. Potem sem si mislil: clown, pri tem še Angež, je gotovo človek, ki mu je rokodelstvo ali umetnost baš ekscentričnost . . .

A nekoč sem tudi videl, kako je sedel A. Čehov v svojem vrtu in hlastnil s svojim klobukom po sončnem žarku in potem poskušal brez uspeha, da bi si ga nataknil s klobukom vred na glavo. In videl sem, da ta brezuspešni poskus lovca sončnih žarkov jezi. Njegov obraz je postal čedalje temnejši. Končalo se je s tem, da se je udaril s klobukom po kolenu, ga poveznil nato z naglo kretnjo na glavo, brcnil psa Tusika stran, stisnil oči, pogledal proti nebu in odšel proti hiši. Ko me je opazil na sprednjem stopnjišču, je dejal z nasmehom:

»Dober dan. Ali ste brali morda kdaj Baijmontove besede: Sonce dehti po zeleh? — To je zelo neumno povedano! V Rusji diši sonce po kazanjskem milu, a tu po tatarskem znoju.«

Nekoč je poskušal tudi dolgo in naporno, spraviti debel rdeč svinčnik v vrat majhne steklenice za zdravila. To je bil očitno poskus, da bi prelomil določen fizikalni zakon. Čehov se je vdajal temu opravku popolnoma resno, s trdovratnostjo eksperimentatorja.

(Konec prihodnjič.)

Ključavničarji v gibanju

Pomočniki, zdramite se, da bo akcija čimprej uspešno zaključena.

Ljubljana, dne 30. julija 1936.

Ključavničarji v Beogradu so sklenili kolektivno pogodbo, ta pogodba, ki je znatno zboljšala položaj ključavničarjev v Beogradu, velja za ves teritorij Beograda, t. j. za 154 delavnic. Plača ključavničarja, takoj po izučitvi, znaša Din 4.— na uro, pomočnika z 2 letno prakso Din 6.— na uro, z daljšo prakso Din 8.— in Din 10.— na uro. Priznale so se dajatve po § 219, 220 in 221 O. Z. Važno je tudi to, da bodo podjetniki sprejemali delavce potom posredovalnice dela Saveza metalskih radnika Jugoslavije.

V Zagrebu in Sarajevu so ključavničarji tudi v gibanju in so stavili svoje zahteve. V Ljubljani in kakor se kaže tudi v Celju in Mariboru so priprave za uveljavljenje kolektivne pogodbe v teku. Kakor čujemo, so ključavničarji pri podjetju Weibl v Ljubljani že predložili osnutek kolektivne pogodbe. Kakor se v merodajnih krogih zatrjuje, se bo ta kolektivna pogodba raztegnila na vse ključavničarske obrate v Sloveniji. Vsem ključavničarskim pomočnikom v Dravski banovini svetujemo, da se organizirajo pri podružnicah Saveza metalskih radnika Jugoslavije, da tako omogočijo uspešno borbo za kolektivno pogodbo.

Doma in po svetu

V s. Topalovića se zaganja »Slovenec« v zvezi z njegovimi shodi v Trbovljah in Mežici. Zlasi ga jezi presrčen sprejem, ki mu ga je pripravilo delavstvo. Mi razumemo to jezo ali pomagati vam ne moremo, gospodje! — Kar se pa tiče bogastva, ki ga poseduje s. Topalović po mnenju »Slovenca«, je pa stvar tudi v redu. Ne vemo sicer, kje naj bi si bil s. Topalović to bogastvo pridobil, to prepustimo v razglabljanje »Slovencu«; vsekakor pa ne iz državne ali kakšne druge javne blagajne in niti ne iz naslova kakšne ministrske penzije. Tudi nima na razpolago za svoja potovanja niti kakšnih državnih avtombilov, niti salonskih voz ali prostih vozovnic. Sploh je čisto navaden zemljan. To vse nas navdaja s skrbjo, da s. Topalović le ni toliko bogat kot kakšen klerikalni politik in zato bi bilo prav, da mu »Slovenec« še kaj bogastva primakne.

Olimpijska baklja — ogenj, ki bo zažgal svet. Pri prenosu olimpijske baklje skozi Dunaj je prišlo do bučnih demonstracij tamošnjih hitlerjevcev za nemški fašizem in proti avstrijskemu režimu. — Pri predaji baklje na jugoslovansko-madžarski meji je pa nek naduti Madžar imel pravcati revizijonistični govor. — Vedno bolj se utrjuje prepričanje, da je olimpijska baklja ogenj, ki bo zažgal svet, ko ga bo ponesel nemški fašizem po isti poti, samo v obratni smeri iz Berlina do Aten, po poti, ki jo je pravkar prevalila olimpijska stafeta.

Dunajski dvor praznijo. Dunajski cesarki dvor izpraznujejo in popravljajo. Do 1. avgusta in 1. septembra se mora izseliti večina pisarn. Dunajčani se izprašujejo, ali pripravlja kancler dvor za Otona ali za Hitlerja.

Mir ogrožajo nedemokratični režimi. V soboto je bil otvorjen kongres mirovnih organizacij srednje in južne Evrope v Pragi. Predsednik dr. Beneš je sprejel delegate ter rekel v svojem govoru, da je položaj resen, ne pa tako nevaren, kakor se misli. Evropa želi mir. Noben narod, ki bi začel vojno, bi ne dosegel cilja. Vojni bi sledile katastrofe, ki bi uničile vse. Največje zlo je propaganda države proti državi. Različni režimi se morajo pričeti med seboj spoštovati. Evropska demokracija hoče prinesti nove žrtve za ohranitev miru. Zahteva pa, da to demokracijo spoštujejo tudi nedemokratični režimi. Evropa se nahaja v znaku socialne in gospodarske revolucije. Brez najtesnejšega gospodarskega sodelovanja ni mogoča trajna in uspešna obramba miru.

Hitler hoče zopet govoriti o miru. Francoski list poroča, da bo Hitler v nedeljo zopet govoril o miru. — Tudi Mussolini govori o miru, dela pa ne zanj.

Predsednik angleškega poslanskega kluba delavske stranke, Atlee, je odpotoval v Rusijo na študijsko potovanje.

Anglija se prilizuje tudi Nemčiji. Angleška vlada je izdelala načrt, po katerem bi se Nemčiji in drugim državam dodelile kolonije, da iz njih dobavljajo surovine za svojo potrebo.

Znani angleški pisatelj Shaw, ki je slavil te dni 80 letnico rojstva, je čil in zdrav ter še aktiven pisatelj.

Vatikan se je oglasil. Vatikanu španski upor ni všeč ter slika trpljenje cerkve in duhovnikov. Obsoja boj med diktaturo in svobodo. Trdi, da je vojna krinka, pod katero se mori duhovnike, ropa in požiga cerkve. Dalje pravi, da je vlada odredila zaplenitev vsega cerkvenega in samostanskega imetja. Zakaj Vatikan tega ni prej povedal svojim zvestim?

Gil Robles je odšel v Lizabono, ker se ni hotel podrediti francoski konfinaciji. Malo verjetno pa je, da pojde v Ameriko.

Negus Haile Selasie se tudi seli v Brazilijo, ker se mu je zamerila civilizirana Evropa.

Pismo iz Francije

Lievin, sredi julija 1936.

Dragi s. A...

Hvala Ti za pozdrav. Vprašaš me o položaju francoskega proletarijata, osobito rudarjev? Veš, če bi Ti mogel vse opisati, kar se je v zadnjih mesecih pri nas zgodilo, bi bil to že lep kos zgodovine. Skušal Ti bom vse orisati na kratko:

Pregovor pravi, da vsaka šola nekaj stane. Dogodki, ki so se pred leti odigrali v Nemčiji, so zahtevali toliko nedolžnih žrtev v vrstah proletarijata (tudi med voditelji), da so globoko odjeknili med delavskimi masami v Franciji. To in pa dejstvo, da se je začel tudi v Franciji fašizem hitro razvijati, je dalo povod za zbližanje francoskega delavskega gibanja obeh smeri. To je bila tista gonilna sila, ki je združila ves francoski proletarijat z voditelji vred. Bil je veličasten dogodek, ki bo v zgodovini razvoja francoskega delavskega gibanja ostal z zlatimi črkami zapisan, ko so si predstavniki obeh strokovnih C. G. T. in C. C. T. podali bratsko roke in je mogočno zadonela Internacionala. Solze veselja so lile po obrazih starih, izkušenih, že osivelih borcev za delavske pravice. In posledice niso izostale. Zgodilo se je to, česar smo si vsi želeli. Skupno smo zmagali pri volitvah. Zdrobili naval fašistične reakcije in prišla je na površje ljudska vlada, katera je v roku enega meseca napravila več za delovno ljudstvo Francije, kot vse vlade zadnjega stoletja. Tu imamo sedaj vzgled, kaj pomeni za proletarijat, če ima velik političen vpliv na oblast, če je oblast v njegovih rokah.

Sedaj pa še nekoliko o nas rudarjih. Znano Ti bo, da tudi nam rudarjem ni bilo preje tu z rožicami postlano. Četudi smo sicer precej lažje živeli kot vi v domovini, se je kljub organiziranemu odporu rudarske zveze vedno bolj pojavljal tudi vam v domovini dobro znani priganjaški sistem. Paznika še sicer videl nisi, pa si ga že slišal, kako je kričal po odkopih za premogom. Kaznovalo se je rudarje za vsako malenkost. Če se ti je zgodilo, da si prišel trikrat zaporedoma pod najnižjo storitev, so te tudi dali na začasni brezplačni dopust. Med nami je vrelo. Vrste organizacije so se jačale. Vsak čas smo računali, da mora priti do izbruha naše nejevolje. In zgodilo se je. Oblast je vzela v roke ljudska fronta, naša organizacija pa je proklamirala generalno stavko. Stavka je bila kompaktna in delavstvo strogo disciplinirano. V stavki smo dosegli vse. Vse šikane v rudnikih so se morale odpraviti in dosegli smo povišanje najnižje mezde rudarja z doklado frc. 32.20 na frc. 41.48. To je minimalna plača za **40 urno delo!**

No in kako je sedaj v jami? Rečem Ti, da tam, kjer je bilo prej preklinjanje in priganjanje, doni sedaj po rovih delavska pesem in dela se z veseljem. Zgodi se slučaj, da pride inženjer na odkop, pozdravi prav prijazno in vpraša, zakaj prepevamo? Mi mu odgovorimo: »Veseli smo, ker smo zopet enkrat ljudje in ne živina kot smo bili prej!« Inženjer na to: »Da, to je sad moči vaše organizacije in vaše discipline. Srečno!« in gre. Delo se pa nadaljuje. Tako je pri nas sedaj.

Te pozdravlja

Tvoj C.

Pozdrave rudarjem v domovini!

Iz naših krajev

Smrt kosi v rovu!

Zagorje, dne 29. julija 1936.

V sredo, dne 29. t. m. je zahtevala jama v Kotredežu, ki je last TPD (ravnateljstvo Zagorje), zopet novo žrtev. Smrtno se je ponesrečil družinski oče štirih nepreskrbljenih otrok in priden delavec **Gasior Alojz.**

Ranjki se je s svojim sodelavcem Strmljanom Ivanom podal ob 6. uri zjutraj na svoje delo na odkopu št. 108 ki pa je bil že dalje časa znan kot nevarna točka, kjer se zbirajo strupeni plini. Omenjena dva delavca je spremljal tudi delavec Krečan Jože, ki ima v oskrbi razne varnostne naprave. Na odkopu je montiran ventilator, ki pa iz neznanega razloga ni bil v pogonu. Ko so ti trije rudarji prispeli na odkop, so hoteli odpreti ventilator in izčistiti zrak, preden pričnо z rednim delom. Ventilator je spravil v pogon pokojni Gasior, vendar je takoj potem vsled vdihavanja ogljika omedlel in se na mestu zgrudil. Na pomoč mu je priskočil Krečan Jože, ki se je pa tudi onesvestil. Strmljan Ivan je tedaj poklical na pomoč bližajoče se delavce, ki so takoj pričeli z reševalno akcijo. Na lice mesta je prišel rudniški zdravnik in obratno vodstvo. Kljub vsestranskemu 3urnemu prizadevanju zdravnika in rešilnega moštva Gasiorja ni bilo mogoče več obuditi k življenju.

Omeniti je še, da se na kritičnem odkopu vsled običajnega praznovanja ni delalo že od četrtka, dne 23. julija t. l., torej skoro teden dni, kar bo prav gotovo glavni vzrok tej nesreči, kajti ventilator zadnji čas ni bil v pogonu. Dolžnost vodstva je, da poskrbi za pravilno funkcioniranje varnostnih naprav da ne bo rudar v boju za svoj košček kruha moral staviti na kocko še svoje življenje, ko že itak nudi družbi vse svoje zdravje in moči. Zahtevamo, da se izvrši stroga preiskava!

Nesrečni družini Gasiorjevi naše sožalje!

Ljubljana

Ljubljana ostane lahko brez kruha.

Nezadovoljnost ljubljanskih pekovskih pomočnikov je na vrhuncu. Nekateri pekovski mojstri izkoriščajo pekovskega pomočnika na vse mile viže.

Dela se ponoči in podnevi po 12 do 16 ur, v sobotah pa celo po 20 in več ur.

Nedeljski počitek je bajka iz tisoč in ene noči. Plače so gibljejo od Din 50 do Din 120 tedensko; redki so, ki zaslužijo več, le v nekaterih večjih pekarnah zaslužijo preddelavci po Din 450, seveda brez hrane itd.

Nekateri mojstri dajejo pekovskim pomočnikom stanovanje in hrano. O higijeni v teh stanovanjih ni govora, hrana pa je tudi pod vsako kritiko.

Izkoriščanja sta najbolj deležna mlajši pekovski pomočnik in vajenec. Mladega človeka uporablja mojster ne le pri pekovskem delu, ampak za raznašanje in ponujanje kruha po cestah in za hišna in kuhinjska dela.

Danes ne bomo o tem podrobneje pisarili, počakali bomo še na izid bodočih pogajanj, sklenitve kolektivne pogodbe, ki so v teku, potem pa, če bo potrebno, bomo povedali še marsikaj.

Nimamo namena delati krivice posameznim pekovskim mojstrom, ker se zavedamo in smo imeli priliko videti na predpogajanjih, dne 27. julija, da so med ljubljanskimi peki tudi taki mojstri, ki imajo smisla ne le za zboljšanje mizernega položaja pomočnikov, ampak uvidijo in celo priporočajo potrebo organizacije pomočnikov.

V **nedeljo, dne 2. avgusta** ob pol 10. uri dop. imajo ljubljanski pekovski pomočniki v **salonu hotel Lloyd** ponovni sestanek na katerem bodo razpravljali še o III. mezdni kategoriji, ki naj bi se uvedla na zahtevo malih mojstrov. Bodoča pogajanja se bodo vršila v teku 8 dni; na ta bodo poslali mojstri 6 delegatov: 2 za velike, 2 za srednje in 2 za male obrate, isto toliko jih bodo izvolili na nedeljskem sestanku pomočniki...

Nekaj malih mojstrov je, ki se protivijo zboljšanju mezd in drugim zahtevam, ki jih predvideva že itak zakon. Tem protivnikom rečemo le:

Zahteve naše so stoodstotno upravičene. Saj v glavnem ne zahtevamo drugega, kakor izboljšanje mezde; zakoniti delovni čas, odpravo krošnjarjenja s kruhom, odpravo cehovskega sistema t. j. dajanje stanovanja in prehrane, odpravo nočnega dela in uvedbo nedeljskega počitka po zakonu.

Pekovski pomočniki so se zdramili in združili v močno strokovno organizacijo in bodo kos eventuelni borbi, v kateri bodo tudi — zmagali!

Naj živi borba za kolektivno pogodbo, odpravo nočnega dela in za nedeljski počitek! Naj se utrdi razredna zavest vseh organiziranih pekovskih pomočnikov širom Jugoslavije, da bomo končno vsi pekovski pomočniki organizirani! T.

Maribor

Pogajanja mizarskih pomočnikov uspešno zaključena.

Dne 28. julija so se vršila pogajanja med mizarskimi mojstri in zastopniki organiziranega delavstva, ki so bila z uspehom zaključena. Mezde so določene takole: za profesijoniste od Din 4 do Din 7, za strojne delavce pa od Din 3.50 do Din 5.50 Mojstri priznajo strokovno organizacijo, več praznikov, med temi tudi delavski praznik 1. maj, in se obvežejo, da se bodo strogo držali določil obrtnega zakona. Poleg zaupnikov sta delavce pri pogajanjih zastopala centralni tajnik s. Bricelj in s. Vidovič, Delavsko zbornico pa s. Čeh. Zvečer se je vršilo dobro obiskano zborovanje mizarskih pomočnikov, ki so sporazum odobrili.

*

Slavnostna otvoritev V. Mariborskega tedna bo v soboto, dne 1. avgusta t. l. ob pol 11. uri na razstavišču. Obiskovalci prireditve M. T. so upravičeni do polovične voznine na železnici, ako kupijo pred odhodom na postaji rumeno legitimacijo (K 13).

Razstava socialnega skrbstva, ki se bo vršila ob priliki prireditve Mariborskega tedna, bo nad vse zanimiva.

Razstava gasilstva bo v okviru prireditve Mariborskega tedna od 1. do 2. avgusta v Unionski dvorani.

»Ringelspiel« na Kralja Petra trgu bo baje vendarle odpravljen. Že takoj ob početku smo opozarjali na nepraktičnost tega načrta. Mestna občina bo baje predložila banski upravi nov načrt za regulacijo tega trga, ki je nujno potrebna.

Redni mesečni sestanek strojnikov in kurjačev se bo vršil v nedeljo, dne 2. avgusta s pričetkom ob 9. uri dopoldne v dvorani Delavske zbornice. Pridite polnoštevilno!

Prijatelj Prirode«, Maribor. V nedeljo, dne 2. avgusta kopalski izlet v Dogoše. Odhod ob 7. uri zjutraj od Kralja Petra trga. Popoldan udeležba pri veselici I. del. kol. društva v Pobrežju.

Delavci, nameščenci, kupujte okusen **sladki kmečki kruh** pekarne **Rakuša,** Koroška cesta.

Specijalist za notran. bolezni

dr. Milko Bedjanič

je otvoril svojo prakso in ordinira dnevno od 13. do 15. ure, ob nedeljah in praznikih od 9. do 11. ure v **Trubarjevi ul. 11. Telef. 29-11**

Roentgen. Kratkovalna terapija.
(Kurzwellentherapie.)

Celje

Stavka pri regulaciji Savinje končana.

Celodnevna pogajanja med zastopniki delodajalca in delojemalcev ter delavskih zaupnikov so se v torek, dne 28. t. m. zaključila.

Uspeh te stavke je ta-le:

Priznanje organizacije in delavskih zaupnikov. Določila obrtnega zakona se bodo upoštevala. Akordno delo je odslej prostovoljno in ostane princip, da se zasluži pri akordu najmanj 25% več kot pa znaša dnevna mezda. Dosedanje mezde, ki so kakor znano znašale Din 2.50 do 2.75 se zvišajo in sicer: v I. kategoriji na Din 3.25, v II. kat. na Din 3 in v III. kat. na Din 2.75. Stavkajoče delavstvo je 90 odst. organizirano v Savezu gradj. radnika Jugoslavije. Pri pogajanjih je zastopal delavstvo s. Vodopivec in delavski zaupniki.

Vkljub podpisanemu sporazumu se je stavka v sredo dopoldne še nadaljevala, to pa vsled pritiska ostalih 200 brezposelnih, kateri so zahtevali istotako takojšnjo zaposlitev. Končno se je zadeva mirno uredila.

S podpisanim prvim sporazumom je dosežen sicer lep uspeh, vendar tudi te plače še z daleka ne zadostujejo za kritje življenjskih potrebščin.

*

Nameravani veliki shod v »Unionu«, ki bi se moral vršiti v nedeljo, dne 2. avgusta t. l. ni dovoljen.

Izlet na Jesenice. K. M. O. ponovno opozarja vse sodruge in sodružice na naše svoječasno opozorilo, da se na zamudnike ne bo oziralo. Vožnja tja in nazaj je za odrasle Din 56, za otroke pa Din 28 na osebo. Rok za prijavo je in ostane 5. avgust. V slučaju, ako ne bo zadosti prijav, vlak ne bo vozil.

Ovaduštvo cvete naprej.

Pred okrožnim sodiščem se je vršila v ponedeljek pred kazenskim sodnikom javna razprava proti delavcu Alojzu Uduču iz Zidanega mosta, ki je bil obtožen prestopka po čl. 4. zakona o zaščiti države, ker ga je ovadil vpokojen železničar Franc Kališnik, da je baje na 1. majnika med popivanjem, toda še pri zavesti, govoril sledeče: »Danes je prvi maj, jaz sem komunist prve klase, grem malo v hribe, ker v Zidanem mostu tako ni nič, nobenih veselic. Mi komunisti

imamo program farje pobesiti, boljše ljudi in bogatince pobiti, z vlado pa dol, potem bomo mi komunisti lahko živeli; za dva kovača jaz ne bom delal. Čez dve leti bomo že mi na površju.« Obtoženi pa se je zagovarjal, da sta tisti dan s Kališnikom ves dan skupaj pila, vino in z vodo pomešan špirit in se zato prav nič ne zaveda, kaj je govoril, zlasti pa, da ni imel namena s kakšnim govorjenjem vzbujati nerazpoloženje napram vladi, političnemu in socialnemu redu v državi, ker se za politiko sploh nikdar ni brigal. Tudi 1. majnika, dokler je bil trezen, s Kališnikom ni nič politiziral. Kališnik ga je ovadil le iz maščevanja in ga tudi obdolžil, da bi mu ukradel zlat cekin na 1. majnika, a ga je radi tega sodišče že oprostilo v Laškem. Na dan razprave pa mu je v Laškem radi tega Kališnik grozil: »Za cekin smo zgubili, ga bomo pa tam prišraufali. Jaz sem temu hudiču pokazal, sem ga fejst ????? zakopal« itd., Zaslišane priče so potrdile, da je Kališnik na ta način grozil in da je sploh vedno pijan. Razen tega se je javno hvalil, da je baje dobil od sreskega načelnika dovoljenje za samokres in nož, da bo sedaj vse komuniste polovil, Uduča pa da je že »zafrtajflal«. Priče so tudi potrdile, da sta bila Kališnik in obtoženi Uduč 1. majnika že popoldne tako pijana, da nista mogla stati na nogah in da sta ga spila v družbi svojih žensk okrog 8 litrov. Po izvedenih dokazih in zagovoru branilca dr. Reismana je sodišče Uduča oprostilo vsake krivde in kazni. Toda Uduč je že presedel en mesec v preiskovalnem zaporu in je medtem seve tudi zgubil službo v kamnolomu. Delavcem bi predvsem priporočali ob tem slučaju, naj se zlasti na 1. majnika, kakor tudi sicer, izogibljejo alkohola. Na ta način se ne praznuje delavski praznik. Čuvajte pa se tudi ovaduhov!

Hrastnik

Pozor, naročniki! Poverjenik »Delavske Politike« s. Fr. Beutl je s 1. avgustom vpoklican na orožne vaje za en mesec. V njegovi odsotnosti ga zastopata ss. Haberl Adolf in Beutl Izidor. Vse naročnike prosimo, da v mesecu avgustu plačujejo naročnino spredaj imenovanima sodrugoma in ju pri njunem delu kar najbolj podpirajo. — Družnost!

S. Kumlanc Drago iz Hrastnika je daroval za tiskovni fond Din 10.—, s. Lisac Ivan pa Din 4.—. Iskrena hvala!

Trbovlje

Živahna delavnost rudarskih organizacij.

Predstavniki rudarskih organizacij in drugi činitelji se živahno razgovarjajo o kolektivni pogodbi in predlogih, ki jih rudarsko delavstvo dan na dan ponavlja z zahtevo, da se vsaj najbolj pereča vprašanja čim prej uredijo.

Tozadevni razgovor je bil že v Trbovljah in v Ljubljani ter se je sklenilo, da se sedanja kolektivna pogodba odpove. Glede bodoče ureditve kolektivne pogodbe se bo pa razpravljalo na bodočih sestankih in diskusijah. Zahteve, ki jih bodo rudarji stavili, bodo stoodstotno upravičene.

Borovnica

Proslava prve obletnice ustanovitve podružnice Zveze lesnih delavcev bo v nedeljo, 9. avgusta. — Borovnica je nekako središče Notranjske. Zadnja leta se je začela tu razvijati industrija. Delavstvo je ta razvoj presenetil, saj ni poznalo niti razredne organizacije, niti socialno zaščitnih zakonov. Izkoriščanje je bilo na višku. Komaj smo si ustanovili podružnico lesnih delavcev, že so začeli nekateri delodajalci s preganjanjem. To pa nas je le utrdilo v delu in boju naših najagilnejših sodrugov. Na našo pobudo se je delavstvo začelo dramiti in organizirati tudi v Podpeči pri Preserju in v Logatcu, ter si tudi tam postavilo podružnici. Organizatorska misel pa se širi tudi drugod na Notranjskem. — Proslava se bo vršila na sledeči način: ob 7. uri bo člansko zborovanje v gostilni Petrovčič v Borovnici. Govorita s. **Palčič**, tajnik podružnice, in s. **Bricelj**, centralni tajnik iz Ljubljane. Ob 15. uri bo pa vrtna veselica na dvorišču gostilne Mavec na Lazah. Sodelovala bo delavska godba »Zarje iz Ljubljane. Vabimo vse sodružne strokovne in kulturne organizacije, da nas s svojim obiskom ob obletnici obiščejo in tudi s tem pomagajo dvigniti našo zavest. Nudi se tudi lepa prilika za izlet v slikoviti »Pekel« pri Borovnici. Vlak proti Ljubljani odhaja bo 18.45 in 21.40. Na svidenje 9. avgusta v Borovnici! Družnost!

Kranj

Tekstilci branijo osemurnik!

Minuli teden se je vršilo v »Jugočeški« glasovanje za osemurni delavnik. Že pri prvih volitvah so tkalke in tkalci glasovali z večino za osemurno delo, pa so se znašli neki lizuni, ki so trdili, da prvo glasovanje ni bilo pravilno izvedeno. Nato je vodstvo tovarne odredilo ponovno glasovanje. Toda drugo glasovanje je dalo še večjo večino za osemurnik. Delavstvu častitamo k njegovi zavednosti. Vodstvu tovarne pa priporočamo, da naj ne posluša lizunov in denuncijantov, ampak naj se sporazumeva z organiziranim delavstvom.

V »Jugobuno« je tudi nastal spor, ker je hotela tovarna znižati že itak skromen zaslužek delavkam, ki so zaposlene v tkalnici. Po intervenciji Delavske zbornice in tajnika strokovne organizacije s. **Jakomina** se je redukcijo zaenkrat preprečilo. Opozarjamo prav resno podjetje, naj preneha s tozadevnimi šikanami in s takimi ukrepi, ker se bo sicer delavstvo poslužilo drugih obrambnih sredstev. V neki manjši tekstilni tovarni je podjetnik, ko je prejel osnutek kolektivne pogodbe, ga vestno prečital, potem pa raztrgal in vrgel v koš. Če je to resnica, se bo pokazalo v najkrajšem času.

Tekstilci! Vaša dolžnost je, da se v teh težkih dneh čim tesneje oklenete svoje strokovne organizacije. Disciplinirano kakor en mož morati stati na straži in budno paziti, kako se bo razvijal boj za kolektivno pogodbo.

Delajte vedno v sporazumu s svojo strokovno organizacijo, ker ona vas bo ščitila pred vsemi zlimi nakanami vaših delodajalcev.

Društvo »Prijatelj prirode« je imelo v nedeljo, dne 26. julija družinski izlet, katerega se je udeležilo lepo število članov, kakor tudi prijateljev društva. V lepem senčnatem gozdu je rajala že dopoldan in popoldan delavska mladina in seveda tudi starina. Edino preglavico nam je delala premajhna količina dobro skuhanega guljaža za veliko število želodcev in želodčkov. Vsi udeleženci so bili soglasnega mnenja, da se tak izlet zopet organizira za 9. avgusta.

Ustanovni občni zbor **»Vzajemnosti«** se bo vršil dne 9. avgusta ob 9. uri dopoldne v restavraciji Semen. Pozivamo, da se tega občnega zbora pristopivši člani zanesljivo udeležite.

Jesenice

Jesenice-Zenica

Plenum delavskih obratnih zaupnikov pri KID na Jesenicah je na svoji seji razpravljal o vprašanju Zenice. Jesnicam grozi, da postanejo druge Trbovlje. Vprašanje je, ali je potreba, da se investira nad 240 milijonov državnega denarja za nove železarne, ko so že obstoječe izrabljene po svoji kapaciteti komaj do 50 odst., ter so istočasno naši kovinarji brezposelni, ker naše železarne nimajo dovolj naročil.

Vprašamo, zakaj država ne gradi industrije, ki je pri nas še ni in s katero ne bi prizadela nobenega kraja, nego bi le koristila. Zakaj ne prisilimo lastnika svinčenega rudnika v Mežici, da bi topil vso rudo v topilnic v Mežici, da bi topili vso rudo v lastni topilnici v Žerjavu; zakaj ne odpiramo lastnih bakrenih rudnikov, zakaj ne prevzamemo zlatih rudnikov, zakaj ne gradimo aluminjaste in kabelske industrije itd? Priznati moramo, da nimamo proti napredku ničesar. Nasprotno, mi si ga želimo in ga hočemo podpirati, vprašamo pa, zakaj ne more napredovati industrija pri nas, ne da bi nazadovala industrija v Sloveniji (Trbovlje, lesna industrija, železniške mariborske delavnice in sedaj še mi)? Zakaj gradi država le tisto, kar že imamo; zakaj ne gradi tega, česar nimamo?

Kakor je vse naše delavstvo proti temu zapostavljanju naše obstoječe industrije, proti čemur odločno protestiramo, tako pozivamo vso prizadeto javnost, da tudi ona izpregovori o tem svojo besedo.

Naš namen ni, da branimo privatni kapital, temveč našo eksistenco; to je naše skupne interese. Kakor se pa hočemo boriti proti temu zapostavljanju, tako hočemo odločno stati na straži, da ne bo podjetje izrabilo situacije in nam pod raznimi pretvezami vzelo naših pridobitev, kot se je to zgodilo pri TPD., ki kljub znižanju naročil in delovnih dni izkazuje za leto 1935 za 4 milijone dinarjev več čistega dobička kot prejšnje leto.

Pravilno gospodarstvo in priznanje pravic vsakega kraja je temelj vsakega napredka.

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. uri zvečer (v nedeljo pop. ob 3. uri, samo ob slabem vremenu) velefilm »Eva« z Magdo Schneider in H. Söhnkerjem v glavni vlogi. Dodatki: domač Zora magacin s posnetki planinskih tekem, in Paramountov zvočni žurnal. — Sledijo: Skrivnosti varijeteja«.

Izjava.

V strokovnem listu »Delavec« št. 7. z dne 19. julija 1936. je na 3. in 4. strani izšel dopis o razmerah na Jesenicah, v katerem se je »korajžni« anonimni dopisnik zaletel tudi v mojo osebo. Ker ta dopis ni sodružen, niti socialističen, še manj pa kaj drugega, zato mi je pod častjo, da bi nanj odgovarjal.

Poznajo me sodrugi na Jesenicah in izven Jesenic kot odgovornega funkcijonarja SMRJ, poznajo tudi moje sedemletno delo, ne samo v savezu, pač pa tudi v drugih delavskih funkcijah, zato mirno prepuščam njim, naj sodijo. Vsem tistim, ki so z menoj delali vedno samo za korist delavstva in v dobro našega pokreta, odločitev ne bo težka. — Poskrbel sem pa že za to, da bo anonimni dopisnik imel priliko, da svoje trditve tudi pred pristojnim forumom dokaže. Zavedam se tega, da se to ne sklada z našo ideologijo, ali izzvan k temu, se moram braniti pač tam, kjer mi je to mogoče.

Vse drugo pa morda pozneje.

Jesenice, dne 22. julija 1936.

Toman Franc l. r.

Slovenska Bistrica

Socialne prilike v našem okraju. V naši najbližji okolici je poleg nakupičenega bogastva mnogo revščine. Cela vrsta družin se hrani samo s krompirjevo juho ali s koruznim zdrobom; jed je ponavadi neslana in nezabeljena. Najdemo pa tudi družine, ki žive ob samem kruhu in vodi, kot največji zločinci po ječah. Kako naj se tudi preživljajo ljudje, ki delajo v najboljšem primeru po par tednov v letu na javnih potih in zaslužijo pri deseturnem delu na dan od 15 do 20 Din, ali pa pri kakšnem posestniku za časa poljskih del 10 Din pa tudi samo 8, 5 in celo 3 Din za garanje od zore do mraka. Za to sramotno plačo pa si morajo pustiti dopasti še šikaniranje, da nekateri celo trpinčenje. Še ni dolgo tega, ko je nek tak delavec prišel na obračun k svojemu gospodarju, ki ga je pa namestu plačal, oklofutal in obrcal, nato pa še zaprl v neko kamro, da bi ljudje ne videli in ne slišali, kaj se je dogajalo. Ta človek je pred meseci pretepel tudi nekega starčka. Šušlja se še o nekem drugem prestopku, za katerega bi se morala zanimati občina. — Ker delavci nič ne zaslužijo, tudi trgovec in obrtnik slabo živita, kmet pa ne more prodati svojih pridelkov. Vsega je dovolj, kar človek za prehrano potrebuje, in vendar jih mnogo strada. Temu je vzrok kapitalistični način gospodarstva, ki temelji na izkoriščanju dela. Proti krivcem, ki so temu načinu gospodarstva lastne, bi se morali združiti delavec, kmet in obrtnik, ker so vsi trije tepeni. Toda kaj, ko pa je nezavednost tako velika! Zadnjič sem imel priliko slišati, kako je neka služkinja, torej eno najbolj izkoriščanih bitij, opozorjena na »Delavsko Politiko«, rekla: »Ah, kaj, saj jaz nisem delavka, ampak služkinja!« Tako globoko je vkoreninjena nezavednost, da niti proletarec proletarca ne pozna. Proti nezavednosti pomaga samo izobrazba. To izobrazbo pa more črpati delavec le iz delavskega časopisa, iz »Delavske Politike«. Samo zaveden in izobražen delavec bo v stanju voditi uspešen boj skupno s svojimi sovrstniki za izboljšanje svojega sedanjega položaja in za boljšo bodočnost. Nezavednež pa hlapčuje izkoriščevalcu. Delavstvo, naročaj »Delavsko Politiko«, organiziraj se in pomagano ti bo!

Radvanje

S. Simon Lorbek.

V četrtek, dne 30. t. m. je po dolgem bolehanju preminul na svojem domu v Radvanju bivši podžupan občine Radvanje, s. **Simon Lorbek.** Pokojnik je bil po poklicu železničarski strojni delavec in eden izmed starih socialističnih bojevnikov. V delavnici, kjer je bil zaposlen dolgo vrsto let, je užival veliko zaupanje pri svojih tovariših in nič manjše tudi v svoji domači občini, kjer so mu občani svoje zaupanje očitovali s tem, da so ga izvolili za podžupana. S. Lorbek je bil vzor poštenjakov, mož z prirojeno inteligenco, vesten in plemenit po svojem značaju.

Svojega prepričanja ni nikdar tajil. — Vselej, kadar je bilo treba, je bil na mestu. Še pri pripravah za zadnje občinske volitve je kljub svojim 74. letom in bolehnosti sodeloval. Sodrugi so celo hoteli, da bi naj bil nosilec liste. Vendar ponudbe ni sprejel, ker je čutil, da ga moči naglo zapuščajo in da bo skoro gotovo šel zadnjič na volišče. Njegove slutnje so se le prehitro obistinile.

S. Lorbeka ni več. V soboto, dne 1. avgusta ga bomo položili materi zemlje v naročje.

Naj mu bo ohranjen časten spomin!

Pobrežje pri Mariboru

Pogrebno društvo na Pobrežju priredi svojo poletno veselico v nedeljo, dne 9. avgusta pri Weberju. Godba železničarjev, kapelenik g. Schönherr.

Podružnica I. delavskega kolesarskega društva priredi v nedeljo, dne 2. avgusta t. l. dirko, popoldne pa vrtno veselico, ki se bo vršila v gostilni Kren. Vsi kolesarji, kakor tudi prijatelji društva iskreno vabljeni.

Kopalne hlače in obleke

Eksportna hiša „LUNA", Maribor, samo na Glavnem trgu 24.

OTVORITVENO NAZNANILO!

Sporočam cenjenemu občinstvu, da se s 1. avgustom izselim iz Vetrinjske ulice št. 2 v **Meljsko cesto št. 18 (prej A. Pristavec),** kjer otvorim z istim dnem

novo gostilno „DALMACIJA".

Prvovrstna dalmatinska in štajerska kuhinja, dalmatinska in štajerska vina najboljše kakovosti, lep solnčnat vrt, točna postrežba in zmerne cene. Za obilen obisk se priporoča

gostilničar **JAKOB KAPITANOVIĆ**

TIVAR-OBLEKE ZA DELO

Kompletne obleke iz čvrstega gradla

Din 75·—

Amerikanske hlače iz čvrstega gradla

Din 45·—

Obleke za vsakega in vsako priliko

TIVAR-OBLEKE

NE POZABITE!

da traja

REKLAMNA ODPRODAJA po ZNIŽANIH CENAH

samo še kratek čas in da prejmete pri takojšnjem plačilu še

10% popusta na naše običajne že zelo nizke v izložbah navedene cene.

12% popusta pri nakupu čez Din 500·—

Poslužite se te ugodnosti!

Izkoristite to izredno enkratno priliko!

Jos. Karničnik, Maribor, GLAVNI TRG št. 11

tovarniška zaloga perila, modna trgovina, konfekcija

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.